

+

Sygn. akt XXV C 355/18

POSTANOWIENIE

Dnia 6 sierpnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: **SSR del. Elżbieta Lucyna Mojsa**

po rozpoznaniu w dniu 6 sierpnia 2019 r. w Warszawie na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z powództwa:

1) J. D.

2) M. D.

przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

wniosku powodów o zabezpieczenie

postanawia:

1. udzielić zabezpieczenia roszczenia J. D. i M. D. o zapłatę poprzez unormowanie praw i obowiązków stron postępowania na czas jego trwania poprzez wstrzymanie obowiązku dokonywania spłaty rat kredytu przez powodów J. D. oraz M. D., w wysokości i terminach określonych umową, w okresie od sierpnia 2019 r. do czasu uprawomocnienia się wyroku w niniejszej sprawie;
2. w pozostałym zakresie oddalić wnioski o zabezpieczenie.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 16 lipca 2019 r. powodowie J. D. i M. D. wnieśli o udzielenie zabezpieczenia roszczenia poprzez unormowanie praw i obowiązków stron postępowania na czas jego trwania poprzez wstrzymanie obowiązku dokonywania spłaty rat kredytu przez powodów J. D. oraz M. D. w wysokości i terminach określonych umową w okresie od lipca 2019 r. do czasu uprawomocnienia się wyroku w niniejszej sprawie, a ewentualnie o unormowanie praw i obowiązków stron postępowania na czas jego trwania w taki sposób, że powodowie J. D. oraz M. D. są zobowiązani w okresie od lipca 2019 r. do czasu uprawomocnienia się wyroku w niniejszej sprawie do zapłaty pozwanemu rat kredytu w terminach określonych umową, jednak w wysokości nie wyższej niż 4.957,85 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu wniosku powodowie wskazali, że swoje roszczenia opierają na fakcie zawarcia umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF, sporządzonej w dniu 12 lutego 2008 r. i podpisanej w dniu 15 lutego 2008 r., z (...) Bank S.A. w K. – (...) Oddział w Ł. (KRS (...)), którego następcą prawnym na skutek połączenia się w dniu 4 stycznia 2010 r. banków (...) S.A. (...) Bank S.A. jest (...) Bank S.A. z siedzibą w W. (KRS (...)). Przedmiotowa umowa o udzielenie kredytu opiewała na kwotę 927.543,54 zł. Powodowie powołali się na szereg okoliczności wskazujących na nieuczciwą praktykę rynkową po stronie pozwanego, chociażby na to, że przedmiotowa umowa kredytu narusza art. 69 ust. 1 Prawa bankowego w zw. z art. 358⁽¹⁾ § 5 k.c., art. 353 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego poprzez naruszenie zasady określoności świadczenia i niezgodnienie przedmiotowo istotnych elementów umowy, ustawę z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. W ocenie strony powodowej

postanowienia umowy kredytu dotyczące klauzul indeksacyjnych jako postanowienia abuzywne są bezskuteczne względem nich, co prowadzi do nieważności całej umowy, a ewentualnie dalszego istnienia umowy z pominięciem bezskutecznych klauzul indeksacyjnych, czego dalej idącymi skutkami są roszczenia powodów o zapłatę.

Odnosząc się zaś do przesłanki interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, powodowie wskazali na fakt, iż kwoty żądane przez pozwanego według kursu średniego NBP z dnia 30 kwietnia 2019 r. stanowią równowartość 8.921,36 zł i z racji tego znacznie przekraczają kwoty należne pozwanemu w przypadku ustalenia bezskuteczności klauzul indeksacyjnych. Powodowie powołali się również na okoliczność, że wysokość dotychczas zapłaconych przez nich rat spłat kredytu znacząco przewyższa wysokość faktycznie udzielonego im kredytu (zgodnie z umową kredyt opiewał na kwotę 927.543,54 zł, zaś od dnia zawarcia umowy kredytowej do dnia 31 maja 2019 r. powodowie zapłacili z tytułu spłat rat kredytu kwotę 1.164.684,42 zł, tj. o 237.140,88 zł więcej niż kwota, jaką powodowie otrzymali od pozwanego). Powodowie podnieśli także, że osiągnięcie celu postępowania, jakim jest stwierdzenie nieważności przedmiotowej umowy, a ewentualnie wyeliminowanie z jej treści nieuczciwych postanowień umownych i związany z tym skutek restytucyjny, może być poważnie utrudnione. Jest to uzasadnione faktem, że pozwany (...) Bank S.A. znajduje się obecnie w złej kondycji finansowej, o czym świadczy powszechnie znana okoliczność, że ciężka sytuacja finansowa pozwanego banku była przedmiotem licznych spotkań i narad Komisji Nadzoru Finansowego oraz Narodowego Banku Polskiego, w tym z udziałem udziałowca pozwanego, zaś pozwany ciągle działa w warunkach programu naprawczego, a jego dalsze losy są niepewne – pozwany bank może nie dotrzeć do prawomocnego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, co pociągałoby duże prawdopodobieństwo niemożności wyegzekwowania od syndyka masy upadłości dochodzonych przez powodów roszczeń (wskazano, że prezes (...) rozważał plan przejęcia pozwanego za 1 zł, co w ocenie powodów świadczy o rzeczywistej wartości pozwanego banku oczami nadzoru finansowego).

W przedstawionej wyżej sytuacji, w ocenie powodów, istnieje uzasadniona i realna obawa, że pozwany Bank stanie się niewypłacalny, a tym samym brak zabezpieczenia roszczenia strony powodowej może uniemożliwić lub poważnie utrudnić wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie niniejszych rozważań wskazać należy, iż postępowanie zabezpieczające jest procesową formą tymczasowej ochrony prawnej i spełnia pomocniczą rolę w stosunku do postępowania rozpoznawczego. Jego celem jest zapewnienie efektywności orzeczenia wydanego w postępowaniu, w którym wierzyciel ma dochodzić swego roszczenia, jednakże bez przesądzania o kształcie przyszłego rozstrzygnięcia w sprawie.

Zgodnie z art. 730 § 2 k.p.c. sąd może udzielić zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania lub w jego toku, natomiast w myśl art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

Należy wyjaśnić, że roszczenie jest uprawdopodobnione, jeżeli prima facie jest znaczna szansa na jego istnienie, co nie wyklucza tego, iż w świetle głębszej analizy stanu faktycznego i prawnego, sąd poczyni odmienną ocenę (postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie: z 27 kwietnia 2006 r. I ACz 468/08 - LEX nr 516571 i z 28 grudnia 2006 r. I ACz 1129/06 - LEX nr 516576). Wymóg uprawdopodobnienia, a nie dowiedzenia istnienia roszczenia, oznacza zwolnienie strony, obciążonej ciężarem takiego uprawdopodobnienia, z obowiązku zachowania szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 243 k.p.c.). Do uprawdopodobnienia roszczenia nie jest natomiast wystarczające samo tylko przedstawienie głośnych twierdzeń co do okoliczności, które roszczenie to miałyby uzasadniać.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że powodowie uprawdopodobnili okoliczności faktyczne sprawy przytoczone w pozwie, a tym samym swoje roszczenia wobec pozwanego banku, zatem została spełniona pierwsza przesłanka, o której mowa w art. 730¹ § 1 k.p.c. Powodowie przedłożonymi do akt dokumentami poświadczającymi zawarcie umowy kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF i warunki spłat jego rat uprawdopodobnili swoje roszczenie wobec pozwanego banku o zapłatę żądanej kwoty w przypadku stwierdzenia nieważności tej umowy bądź ustalenia bezskuteczności jej postanowień. Stwierdzić bowiem należy, że w świetle pozwu, kwota kredytu podlegająca zwrotowi

nie jest w umowie ściśle oznaczona, jak również nie są wskazane szczegółowe, obiektywne zasady jej określenia. A jeśli tak, to bankowi pozostawiono by w takim wypadku swobodne określenie kwoty podlegającej zwrotowi przez kredytobiorcę, ponieważ ani Umowa ani Regulamin nie precyzowałyby w dostateczny sposób, jak kredytujący bank wyznacza kursy walut w sporządzanej przez siebie Tabeli kursów, na podstawie której określone zostaje saldo kredytu i wysokość rat. Takie ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego naruszałoby zaś jego istotę, gdyż wprowadzałoby do stosunku zobowiązaniowego element nadrzędności jednej ze stron i podporządkowania drugiej strony bez odwołania do jakichkolwiek obiektywnych kryteriów zakreślających granice swobody jednej ze stron. Naruszenie zaś istoty stosunku zobowiązaniowego oznacza przekroczenie granic swobody umów określonych w art. 353¹ k.c. i prowadzi do nieważności czynności prawnej jako sprzecznej z ustawą (art. 58 k.c.). W świetle pozwu dotknięte nieważnością postanowienia dotyczą głównego świadczenia kredytobiorcy, tj. zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu i zapłaty odsetek, co należy do essentialia negotii umowy kredytu.

Niezależnie od powyższego, nawet jeśli by przyjąć, że klauzula umowna określająca wysokość kredytu, a wraz z nią cała Umowa kredytu, jest ważna, to, w świetle pozwu, zawarte w Umowie postanowienia określające sposoby wyliczenia kwoty kredytu i wysokości rat kredytu należałoby uznać za abuzywne, a tym samym nieskuteczne.

W związku z powyższym, roszczenie powodów należy uznać na obecnym etapie za uprawdopodobnione.

Z kolei jeśli chodzi o drugą przesłankę udzielenia zabezpieczenia roszczenia, tj. interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, w świetle art. 730¹ § 2 k.p.c. istnieje on, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. W doktrynie podkreśla się, że osiągnięcie celu postępowania w sprawie w rozumieniu art. 730¹ § 2 k.p.c. wiązać należy z rodzajem ochrony prawnej, której udzielenia żąda się w postępowaniu cywilnym. O istnieniu podstawy zabezpieczenia można mówić wtedy, gdy bez zabezpieczenia ochrona prawna udzielona w merytorycznym orzeczeniu w sprawie okaże się niepełna (A. Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny komentarz, Zakamycze, 2005, wyd. II).

W ocenie Sądu powodowie posiadają interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia dochodzonego przez nich roszczenia. Zawarta pomiędzy stronami umowa kredytowa wygenerowała bowiem długoterminowy stosunek prawny, który nie został dotychczas wykonany. Ewentualne uwzględnienie roszczeń kredytobiorców o zapłatę (zwrot) należności spełnionych dotychczas na rzecz banku nie reguluje w sposób definitywny wzajemnych relacji stron. Wniosek przeciwny byłby zasadny tylko przy przyjęciu, że prawomocne orzeczenie sądu wiąże nie tylko w zakresie sentencji, ale również motywów rozstrzygnięcia, co do czego nie ma jednak zgody w orzecznictwie i doktrynie (por. np. wyroki SN z dnia 20 stycznia 2016 r., IV CSK 282/15 oraz z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14). Tymczasem stwierdzenie nieważności umowy przesądza nie tylko o możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń. Rozstrzyga również w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania na rzecz banku świadczeń w przyszłości, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu. Ustalające orzeczenie sądu znosi więc wątpliwości stron i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia banku wynikające z umowy. Na tym zaś polega interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c.

Podzielić należy pogląd wyrażony w podobnej sprawie przez Sąd Apelacyjny w Katowicach (wyrok z 8 marca 2018 r., sygn. I ACa 915/17), który stwierdzając ogólnie, iż „Rozstrzygając wątpliwości związane z pojęciem "interesu prawnego" wskazać należy, że obecnie jest ono pojmowane szeroko, tzn. nie tylko w sposób wynikający z treści określonych przepisów prawa przedmiotowego, lecz także w sposób uwzględniający ogólną sytuację prawną powoda. Uzależnienie powództwa o ustalenie od interesu prawnego należy zatem pojmować elastycznie, z uwzględnieniem celowościowej jego wykładni, konkretnych okoliczności danej sprawy oraz tego, czy w drodze innego powództwa strona może uzyskać pełną ochronę. Przyjmuje się powszechnie w orzecznictwie i doktrynie, że interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c., istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stanu prawnego lub prawa, powodująca potrzebę ochrony prawnej. Niepewność ta musi mieć charakter obiektywny, tj. istnieć na podstawie rozumnej oceny sytuacji, w której powód występuje z tego rodzaju powództwem. Dlatego też nie można zakwestionować interesu

prawnego w żądaniu ustalenia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma ono znaczenie zarówno dla obecnych, jak i przyszłych możliwych, ale obiektywnie prawdopodobnych stosunków prawnych i praw, czy sytuacji prawnej podmiotu występującego z żądaniem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 lutego 2006 r., II CK 395/05)”, wskazał następnie, że „Powodowie mają prawo do uzyskania odpowiedzi na pytanie, czy w/w umowa [umowa kredytu] ich wiąże, jeśli tak, to w jakim zakresie i na jakich warunkach powinni ją wykonywać. Najlepszą drogą prawną uzyskania odpowiedzi na te pytania, rozwiania istniejących wątpliwości, jest powództwo o ustalenie. Gdyby przyjąć tok rozumowania pozwanego, oznaczałoby to, że powodowie powinni wstrzymać się ze spłatą rat kredytu, poczekać na wniesienia przez pozwanego przeciwko nim sprawy o zapłatę i w tamtym postępowaniu podnosić zarzut abuzywności postanowień umowy i jej nieważności. Inna ewentualna droga to pozwanie banku o zwrot dotychczas uregulowanych przez powodów rat kredytu. Tyle tylko, że w istocie w wypadku nieważności umowy to bank byłby wierzycielem powodów, gdyż zdołali zwrócić tylko część kapitału. Wskazane drogi prawne nie dają pełnej ochrony praw powodów w sposób prostszy i łatwiejszy. Natomiast sprawa o ustalenie daje powodom możliwość uzyskania pełnej ochrony w każdej ze sfer umowy, które obiektywnie budzą wątpliwości.”

Podnieść należy również, iż kluczową dla stwierdzenia zasadności udzielenia zabezpieczenia była również okoliczność znajdowania się pozwanego banku w bardzo trudnej sytuacji finansowej – bank ten nadal działa w warunkach programu naprawczego. Okoliczność owa została uprawdopodobniona przez powodów załączoną do wniosku o udzielenie zabezpieczenia transkrypcją stenogramu rozmowy udziałowca pozwanego L. C. z przewodniczącym Komisji Nadzoru Bankowego M. C.. Zatem biorąc pod uwagę powyższe, istnieją obawy, że cele toczącego się postępowania, a dokładniej zaspokojenie roszczenia powodów w przypadku jego ewentualnego uznania w przyszłości przez Sąd, może być zagrożone.

Reasumując, w ocenie Sądu powodowie wykazali, że posiadają także interes prawny w udzieleniu zabezpieczeniu ich roszczenia. Biorąc zaś pod uwagę ewentualne uznanie za niedozwolone wzorce umowne i liczbę osób – klientów pozwanego banku, którzy zawarli podobne umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do GHF, istnieje zauważalne ryzyko, że skala tego zjawiska, w obliczu kierowanych wobec pozwanego banku roszczeń, spowoduje całkowitą jego niewypłacalność, jeśli dodatkowo klienci pozwanego banku zaczną masowo wycofywać z niego swoje środki w wyniku utraty do niego zaufania.

Podkreślić przy tym należy, że interes prawny w uzyskaniu zabezpieczenia związany jest z koniecznością przewidywania rozwoju sytuacji w przyszłości, w momencie, gdy wykonaniu podlegać będzie zapadłe w sprawie orzeczenie. Zatem nawet przyjęcie, że w chwili obecnej spełnienie przez pozwanego świadczeń dochodzonych przez powodów nie jest zagrożone, nie przesądza to jeszcze o braku interesu prawnego. Opisana wyżej sytuacja rodzi bowiem dostateczne powody dla przyjęcia, że doszło do wymaganego dla udzielenia zabezpieczenia uprawdopodobnienia interesu prawnego, podstawy do przyjęcia, że rozwój wydarzeń może być niekorzystny dla pozwanego i doprowadzić do niemożności zaspokojenia roszczeń powodów w przyszłości.

Z przytoczonych względów, na mocy wyżej powołanych przepisów, orzeczono jak w punkcie 1 sentencji postanowienia, oddalając wniosek powodów w pozostałym zakresie jak w punkcie 2, tj. w części dotyczącej początku okresu czasu, od którego będzie obowiązywało postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, jako że Sąd orzeka w miesiącu sierpniu.

ZARZĄDZENIE

(...)